

Explicit practica astrologij scripta anno Rinaldo
de nigro de Manua deo redamur gratia am

[illegible]

Quod uolueris inquit ut i alia pphata uideri facere
p uentus ut murus ipi no est pphedum
recti pcc filii i linea conyotis recti p elenato
apostolico ut quadrate ponit oculuz ad fenestram
tabule suprioris p respectu ita p alia q fenestram ut
uiz q linea uisualis terminetur p fundo ipi pph
tatis q uo loco ppe parete ut muru ipi pph
tatis ibi q imaginatio nota una p alia i loco i
o ocululus tunc tunc duo lineaz uiz ad stremita
putei oportet q linea facit angulū rectū i nota
oculi tui p sic habebis duas uisib

Si plantie facere volueris si plantie illa fuerit pla-
na & equalis ita qd no pbeat aliqua pte. Cof-
tuenda e p una umbra & si no fuerit plana fac-
ea linea recta nō supedita i alti tuc fige uigam
itema ppediculatē recta & sic habebis duas um-
bras .i. vnga est una & linea fca ipplantie est
altera

Notandum e aut qd i mesuratioe alti sup umbra recta
causa sit ut intelligat de diuisa .i. 12 ptes equalis
et tuc pportiones sunt sup duas umbra recta i me-
suratioe no longi & p fundatū intelligat umbra re-
cta diuisa ee i ptes 12 equalibz & tuc pportiones
sunt sup duas umbra versa. Si enī opatitate umbre
uersa p umbra recta fere volueris Accipe alti
unde quot pnta scale fecerit umbra recta & p tot
pnta diuide 144 / 2 hoc qd umbra recta diuisa e
i ptes 12 / 12 / 12 e nota de 144 / 2 id qd puenit
fac pportione ad tota umbra .i. ad 12 i qbz un-
bra recta diuisa e. Verbi gra ponam q recta ca-
dat i pnta / 10 scale umbre recte. Si enī diuisi-
mus 144 / 10 / 10 pueniet 14 2 sic umbra versa
est tata qnta e umbra recta q e ptes 12 / 2 ptes
2 ptes 22 unū ptes 12 / 12. Si enī volueris fere
pportione umbre recte p umbra versa pnta
p tot pnta diuide 144 / 2 qd puenit est 72 / 12
umbra versa. Verbi gra ponam q recta tagat
umbra versa i pnta / 9 tuc diuide 144 / 9 / 2
pueniet 16 ergo umbra versa est ptes 16 / 12
id est umbra recta est 12 / 12. Inlonge & pfundū fit 2
qd .i. qd i alti fit pportio sup umbra recta eo qd tu
me diuisa e i ptes 12 / equalibz & longi & pfundū
fit pportio sup umbra versa eo qd umbra versa di-
uisa e i ptes 12

Put 2 alio m ponam q recta cadat sup pnta / 10
scale umbre recte. Vnde p q pnta locis ille distat
ad 12 qd p / 12 unde q qua pportione habet 12 / ad
10 costat qd e 12 / 10 pnta / 10 pnta umbra recta sup
ipaz umbra recta & habebis umbra versa. Et si
diuisis umbra versa q e ptes 12 / 12 qd pueni-
ent duo 2 qd si addideris sup 12 habebis 14 2
qd est umbra versa ut supra dictū e & ita
faciet de umbra versaz ad rectaz

Um igit volueris gnomone umbra media recta
ut versa palti pnta nō qd pnta est i alti qd
qd tuc umbra q facit tūris ut alia aliq al-
titudine e equalis & umbra vocat umbra media
& alti nō vocat umbra equalis. Si enī alti pnta
fuerit maior qd 45 / tuc umbra est minor
qua umbra media sū alti nō. Et tuc dea
umbra vocat umbra recta & alti nō vocat um-
bra versa. Si enī alti pnta fuerit minor qd
45 / tuc umbra est maior qua umbra media
sū qua alti nō & tuc dea umbra vocat umbra
versa & alti nō vocat umbra recta. Et sic gstat.

q alti nō id est tūris ut alia alti en fūo umbra dīfor-
bit ipas duas scilicet .i. recta & versaz. Notanda est
q sup umbra recta e minor qua umbra versa .i.
i alti

Item cu palti solis volueris mesurare alti aha-
ny accessibilibz. Ntende qd sol fuerit i alti qd
qd umbra qua tuc facit ipa alti e equalis ipa
altitudinē de umbra deo q facit recte faciendo di-
ipa alti anglin rectaz ut pnta e. Vnde equalis
intelligat apnte ipd angli recti usq ad summitatem
alti ut usq ad finem umbre. Si enī fuerit maior
qd 45 / scilicet umbre recte vnde ego 144 pnta
tagit scale & p ipso diuide 144 / 2 qd puenient q
na tuc ponat qd ad loco finis umbre i q pnta
usq ad anglin rectū & en alti tota sic diuisa
e i ptes 12 / deo q pportione sua habebit diu-
sio pnta ad 12 / talis pportione habebit alti
ad umbra ut supra dū e. Si enī alti solis fu-
erit minor qua qd 45 tuc recta cadet i scala
versa. Vnde ergo i quot pnta tagit scale & p
ipso diuide 144 / 2 qd puenient sua tuc pon-
mus q ob anglo recto usq ad finem nō me umbra
tota sit diuisa i ptes 12 deo q pportionem
qua habebit pnta ad 12 / talis pportione
habebit umbra ab alti ut supra de clauis e. Si
uō recta nō cadent i pnta itaqz scale tuc
nota qd illi alti q recta cadit tuc i pnta
recta i principio illi pnta & nota qd illuz it
pone recta i fine ipi pnta & similitr nota qd
illi postea fac pportione pnta ad totū ut
supra docuimus

Si enī alti aha-ny accessibilibz volueris mesurare in
ceptione alti solis fac vnga iterū ppendendi
rectaz & fac hū rectaz ad similitudine vngē & ele-
uato astrolabio ut quadrante moue recta ut quadra-
ter donec pfermina tablar possis indec summatē
nō mesurare intellecto q octidū debz poni ad tablas
referre q e i quadrante i pnta. Deo q si recta
cadit i diametru umbraz .i. qd 45 / alti nō aha-
ny cadet ad sumū vngē. Si enī recta cadet i scala
recta vnde i quot pnta tagit scale ipa & p
ipso diuide 144 / 2 qd puenient est alti ipa nō
pnta eaz. Tuc ponam q assumi vngē usque
ad anglin rectū diuidatur tota q / 12 scilicet p
pportione diuisio est fca ad 12 / talis pportione
habebit nō mesuraz ad vngē usq i anglin
rectū. De in mesuraz e iter talis pportū
i ad nota ipa angli recti usq assumi ipa nō
mesuraz

Si pfermatē pnta ut alti pfermatē mesurare
volueris vnde si pnta pfermatē oportet e sit
pnta i pnta recta qd si nō fuerit pnta recta
fac i ea linea recta pnta ut supra docuimus po-
tea fac hū ad alio qd fac usq ad alio qd oportet
pnta i duo lineas i pnta faciat anglin rectū de
in eleuato astrolabio ut quadrante pone quadratū

ad sum^{tes} putej expte i tab / Et pone oculus ad tablam
superiorem 2 respice ita q p foramina utriusq tabla
uideas fundum parietis ubi oportet dico q si regula
caudet i umbra recta vide ego i quot p
utro ipi umbra caudet 2 p eos diuide / 144 / 2 q p
uenit unde quatuor sit mag / 12 / 2 ta plus est p
funditas q sit alti omis putej

Quolueris mesurare logi^{ne} aliam^{ne} re^{ne} plano vide si ipa
logi^{ne} e recte plana ut no. Si no e recte plana
tuc fac lras recta in p^{re}dicto c^{ir}cuit recte pla
na tuc fige regula itera p p^{re}dictu rectaq cu ipa
planitie faciat anglin rectu itera de m elevato
astrolabio ut quadrante pone oculus ad foram table
superio^{re} 2 respice ita q p foramina uideas sum^{tes}
unige 2 fine longi^{ne} mesurande 2 si regula caudet in
82 / 44 / dico q logi^{ne} mesuranda est equalis logi^{ne}
unige. Si no caudet i minori longi^{ne} qua qd 44
tuc regula caudet i umbra uersa uide ego i quot
puta caud regula 2 p tot diuide / 144 / 2 q p uenit
unde quatu sit plus qua / 12 / 2 tantu est maior
logi^{ne} unige qua lon mesurada. Et si lon fuit
maior 82 / 44 / tuc regula caudet i umbra recta uide
ergo i quot pntio ipi umbre recte caudet 2 p eos
diuide / 144 / 2 q p uenit unde quatu sit plus q
12 / 2 tata est logi^{ne} mesurada maior qua un
ge.

Quolueris aliam^{ne} re^{ne} iaccessibiles^{ne} mesurare uolueris 2 pla
nitie sit iter te 2 alia ipaz i qua plani sit
aqua ut alia ostacta ita q ad ipaz rem mesur
anda accedes no possis qd mesurare longi^{ne} ipa
no q e iter te 2 rez mesurandas p m q sit docu
mus qua longi^{ne} sub p^{re}dicto p una scata sin umbra
2 alia^{ne} re^{ne} p altera tuc elevato astrolabio ut q
diate atade si regula caudet i umbra recta ut uersa
2 opone sit p^{re}dictu e i cap alti

Quolueris tunc ut alia aliq^{ue} alti^{ne} mesuranda fuerit sup
motu^{re} portaz itaq p^{re}dictu no sit aliq^{ue} planities
sit e^{re} i directo illi^{ne} alti^{ne} mon^{ne} simili^{ne} alti^{ne}
ut maioris motu^{re} i q portaz e tunc illa p^{re}dicta que
locu ipi mote tate alti^{ne} quatu e fundam^{ne} tunc
qua locu habent poterio p h^{oc} ducta recta ab oculo
tuo usq ad tunc q facit anglin rectu cu ipa tunc
q ut p^{re}dictu docum^{ne} tuc mesurate logi^{ne} p lineas illaz
ut logi^{ne} mesurat qua pponas q una umbra sin st
ala 2 alti^{ne} mesurandas p altera 2 opone ut p^{re}dictu e

Quolueris mesurare p^{re}dictat aliq^{ue} q sit ita dispo
sita q ppe os ei^{us} ex aliq^{ue} pte accedat no possis
fac lras recta ad loco i p^{re}dictu usq ad ostia pte omis
ei^{us} q h^{oc} mesura ut longi^{ne} mesurat q h^{oc} pponas
p una umbra p^{re}dictat p altera si pars oportea
fuerit p p^{re}dictu recta opone ut p^{re}dictu e

Quolueris accessibiles^{ne} p^{re}dictat seu quadrantes mesurare
uolueris fige uniga itera p p^{re}dictu recta q sit
e^{re} p^{re}dictu ut p^{re}dictu tunc h^{oc} p^{re}dictu / 2 b.
pope tunc i fige 144 fige alias uniga i h^{oc} recta p
certa p^{re}dictat p^{re}dictu logi^{ne} ad q uersu rez mesurandaz
q uniga sit / 2 b. p^{re}dictu / 2 itera sit / 2 b. tuc p^{re}dictu oculus
p^{re}dictat itera itera loco q p p^{re}dictu uideas sum^{tes} rez m
ensurad 2 i lineas inuales tetiget. Et et d
abi fac notaz 2 de m accipe p^{re}dictu p^{re}dictu q sit in
ter uniga / 2 b. / 2 rez mesurandas 2 eos multiplica
p p^{re}dictu p^{re}dictu uniga 2 q p uenit diuide p p^{re}dictu p^{re}dictu
d^{ne} q sit iter uniga / 2 b. / 2 et / 2 b. Et id q uenit
de ipa diuisione abde e^{re} p^{re}dicta q e p^{re}dictu / 2 b.
usq ad p^{re}dictu / 2 b. / 2 sit alti^{ne} re^{ne} mesurande

Quolueris itera uolueris facere p^{re}dictat p^{re}dictu p^{re}dictu
itera p p^{re}dictu recta q sit e^{re} p^{re}dictu. Un fige
eaz itera loco sum^{tes} umbre / 2 b. fac nota i umbra
terminat itera tuc p^{re}dictu p^{re}dictu q sit ad itera nota
usq ad p^{re}dictu tunc multiplica p p^{re}dictu logi^{ne} uniga
q exierit diuide p p^{re}dictu p^{re}dictu q sit ad nota
p^{re}dictu usq ad p^{re}dictu uniga. Et id q p uenit
est alti^{ne} re^{ne} mesurande

Quolueris cu speculo uolueris mesurare alti^{ne} accessibiles^{ne} fige
unigas itera rectaz 2 p^{re}dictu speculuz forme no
uide iter unigas 2 alti^{ne} mesurandas p h^{oc} recta
de m p^{re}dictu oculus ad uniga itera loco q i cent^{ne}
speculi uideas alti^{ne} re^{ne} mesurande. Et ubi posu
isti oculus ad uniga fac nota p^{re}dictu accipe
p^{re}dictu p^{re}dictu q sit ad p^{re}dictu uniga usq ad e^{re} p^{re}dictu
speculi 2 hec sit p^{re}dictu mesurande. de m accipe p^{re}dictu
tate p^{re}dictu q sit ad e^{re} p^{re}dictu speculi usq ad p^{re}dictu
re^{ne} mesurande. hec sit trina mesuratio cum
rem mesurandas simit erut equalis p^{re}dictu tuc
multiplica p^{re}dictu p^{re}dictu 2 q exierit diuide p
p^{re}dictu / 2 exierit alti^{ne} re^{ne} mesurande

**Exposit tractat^{us} scale p^{re}dicta ad dno An
dalo de nigro de Yanna / 100 / Reddant^{ur}
grad^{us} Deo uno et uero / 100 /**

14--. "Tractatus scalae quadrantis..." *Astronomica plurium Auctorum : et Macer de Herbis*

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/254335>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/271250>

Holding Institution

Harvard University Botany Libraries

Sponsored by

Harvard University Botany Libraries

Copyright & Reuse

Copyright Status: Public domain. The BHL considers that this work is no longer under copyright protection.

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.